

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. III. Quomodo quis sortiatur forum ratione contractûs?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

posset, eum punire; cum non sit in ejus territorio; nec etiam Judex, apud quem moratur; quia ratione delicti non est illi subditus, nisi ibi habeat domicilium; ergo à nullo; ergo sic eludi posset intentio juris naturalis, quam querit per vindictam publicam, ad exemplum populi, ut tollatur scandalum ibi datum. Et ita tenet Fachinæus l. 9. *Controvers.* c. 23.

286. Histamen non obstantibus, consuetudinem recepta in imperio habet, quod ejusmodi Reus non remittatur; sed, ubi deprehenditur, puniatur, ut testatur Julius Clarus §. *fin.* q. 38. n. 20. & alii; non quidem jurisdictione Judicis (ad quem profugit) competente ex delicto alibi commisso, ut per se constat; sed ex consuetudine jam recepta; quæ omnino recipi potest, cum per eam caveatur sufficienter malis, de quibus n. præcedente; si etiam ibi manerent impune. Solet tamen Judex captivitatibus, ob jus amicitiae, vel viciniae quandoque Sponte remittere Reum ad Judicem delicti, aut domicilii; quæ remissio plerumque fieri solet, datis reversalibus literis ipsius Magistratus, aut Domini, remissionem petentis, quod videlicet hujusmodi remissio jurisdictioni remittentis non sit præjudicio futura; ut tradit Gail l. 1. *de pace publ.* c. 16. n. 30. & 31. Layman l. 3. *Theol. mor. tr.* 6. c. 5. n. 15.

§. III.

Quomodo quis sortitur forum ratione contractus?

287. Communis tenet, quod quis ratione contractus in aliquo loco celebrati, in eodem sortitur forum, seu constituatur sub jurisdictione Judicis, in cujus territorio contractum celebravit. Colligitur 1. ex c. *fin. h. t.* ibi: licet ratione delicti, seu contractus, aut domicilii, sive rei, de qua contra possessorem causa movetur quibus forum regulariter quis sortitur. Deinde ex c. *Romana*, 1. eod. in 6. §. *contrahentes*, ibi: *contrahentes vero aliarum Diacesum, super contractibus initis in Remensi Diacesi ab eisdem (nisi inveniantur ibidem) trahere coram se non debent invitos*: licet in possessionem bonorum, quæ ibi habent, etiam cum alibi copiam sui faciunt: si eorum auctoritate citati comparere contem-

nant, possint missionem facere contra eos: vel (si forte malitiose se ipsos occultent, ne citatio perveniat ad eosdem) decernere faciendam in possessionem bonorum, quæ in alia etiam Diacesi obtinere noscuntur; sed tunc loci Diacesan^o addenunciationem ipsorum facies hujusmodi missionem. Idem dicitur L. *Venire*, & seqq. ff. *de reb. author. Judic. possidend. seu vendend.* ibi: *Venire bona ibi oportet, ubi quisque defendi debet*: id est, ubi domicilium habet: aut, ubi quisque contraxerit. Contractum autem non utique eo loco intelligitur, quo negotium gestum sit: sed quo solvenda est pecunia.

288. Pro intelligentia dictorum jurium merito dubitari potest, quo sensu intelligendum sit, quod quis sortitur forum ratione contractus in aliquo loco celebrati? Resp. Hoc sensu, quod si quis ab altero contrahentium conveniatur, seu in jus vocetur super eo præstando, quod vi contractus debet, coram Judice loci, in cujus territorio contractus rei ipsa celebratus est, coram eodem respondere, ac se defendere teneatur; quando non est conventum de alio loco, in quo ea præstatio (solutio v. g. debiti) facienda sit. Nam si alius locus conventus sit, ibi conveniri Reus poterit, & conventus respondere tenebitur; tunc enim juris dispositione contractus ibi celebratus fingitur, ut constat ex cit. L. *venire*, in præced. num. ibi: *Contractum autem non utique eo loco intelligitur, quo negotium gestum est, sed quo solvenda est pecunia.*

Not. autem, ratione contractus præcisè, in aliquo loco celebrati, neminem sortiri forum in loco contractus. Constat ex L. *Heres*. 19. §. *proinde*, ff. *de Judic.* aliàs viator, & peregrinus in quovis loco, quem transit, si ibi divertat prandii gratiâ in hospitio, sortiretur forum; *gloss. magna. in c. 1. §. contrahentes, h. t. in 6.* tunc igitur ratione contractus sortitur quis forum in loco contractus, si in eo moram trahat, vel negotium ibi tractare ceperit, tabernam, officinam, vel quid simile conduxerit, &c. ut solent mercatores venientes ad nundinas, ut dicitur cit. c. *fin. h. t. & dict. L. Heres*, ibi? Nunquid dicimus eum, qui à mercatore quid comparavit advena, vel ei vendidit, quem scit inde confestim profecturum, non oportet ibi bona possidere, sed domi-

domicilium sequi ejus? at si quis ab eo, qui tabernam, vel officinam certo loci conductam habuit, in ea causa est, ut illic conveniatur? quod magis habet rationem. *Nam ubi sic venit, ut confestim discedat*, quasi à viatore emptis, vel eo, qui transvehatur, vel eo qui Paraplei emit, *durissimum est, quotquot locis quis navigans, vel iter faciens, delatus est, tot locis se defendi.* At qui quo constitit, non dico jure domicilii, sed tabernulam, pergulam, horreum, armarium, officinam conduxit, ibique distraxit, egit defendere se eo loci debet.

289. Not. 2. Quod scienter contrahens cum peregrino non possit eum convenire in loco contractus; quia censetur creditor fidem ejus secutus; secus contrahens ignorando cum esse peregrinum; colligitur ex cit. §. *proinde*, per seculum contrarium; si tamen peregrinus de fide vel fraude suspectus sit, convenire potest in loco contractus, vel saltem cogi ad satisfaciendum, quod solvere velit in loco domicilii, *gloss. in §. proinde, V. debet, & sumitur ex L. 2. §. penult. junct. gloss. V. sola permissione, ff. de Judic.* intellige nisi aliter conventum sit de pretio, Ceterum dominus, habens Institorem extra locum domicilii, ibi conveniri poterit, ubi negotium cum Institore agitur, *L. Heres, §. apud Labeonem, junct. gloss. V. defendere ff. de Judic.*

290. Not. 3. Quando scriptura requiritur ad contractum vel ex natura contractus, vel ex pacto, per ordinem ad forum, non attendi locum contractus sed instrumenti confecti, *L. Contractus, 17. C. de fide instrum.*

Not. 4. Habentem forum in loco contractus ab Actore conveniri posse, ubi maluerit, vel in loco contractus, vel in loco domicilii; Abbas in *c. si diligenti. 10. h. t.* Unde licet conjuges in Dicecesi, ubi contraxerunt, ratione talis contractus sortiantur forum in ordine ad hanc causam, ut si unus eorum moveret litem de nullitate propter impedimentum prius ignoratum, & nunc cognitum, possit alterum convenire coram Ordinario illius Dicecesis eo fine ut probato impedimento, nullitas matrimonii ab eodem declaretur; posset tamen eundem, si vellet, convenire in loco domicilii, etiam non requisito Judice loci contractus, & cognito impedimento diri-

mente, quo stante matrimonium contraxerunt, declarare nullitatem; quia licet ex contractu constituatur forum *positive*, nimirum *ut possit ibi conveniri*; non tamen *privative*, seu *exclusive*, *ut non possit alibi*, v. g. in foro domicilii habitationis, vel originis, si ibi sit; de quo plura *lib. 4.*

Not. 5. Eum, qui fortitur forum in loco contractus. Judici ejus loci subijci solum, *si sit in eo loco*, in quo contraxit; etsi contumax sit, compelli posse ad respondendum; sit autem absens si, citari non posse ad comparandum personaliter; bene tamen, ut respondeat, & si contumax sit, actorem in ejus bona immitti posse, si quæ habet in eo loco; si secus, ad id requirendum esse ejus Ordinarium, *c. 1. §. contrahentes h. t. in 6. quem retulimus supr. n. 287*

Not. 6. In contractibus regulariter non esse locum remissioni, sicut diximus evenire in delictis à *n. 279.* Nam ut crimina puniantur in loco, ubi patrata sunt, rei publicæ interest, ut homines eo loco scandalizati, alieno exemplo cauti fiant.

Hoc tamen, quod postremo diximus, limita primò, nisi renuntiaverit legitime foro domicilii; *gloss. in L. 1. V. pro non dato, ff.* Si quis in jus vocatus, & Bartolus *ibid. n. 3.* deinde nisi agatur de reddendis rationibus, ubi quis administrationem gessit, *L. 1. & 2. C. ubi de rationib. agi oport.* tertio, nisi in loco contractus causa jam judicialiter cepta sit; *L. ubi acceptum, ff. de Judic.* quarto, nisi contrahens juraverit, se in foro contractus responsurum; Covarruvias in *c. 10. ff. de jurisd. Ordinar n. 6.* quinto, nisi contrahens promiserit ibi non tantum solvere, sed etiam se sistere. Tum enim remissio locum habet, quando agitur de solutione; Covarruvias *cit. n. 6, §. 12.*

Not. 7. Hic nomen *contractus* sumi late, ut veniant sub eo etiam, pacta ex quibus taltem in uno nascitur obligatio, ut donatio tutelæ administratio &c. *L. Heres, §. 1. & L. omnem, 20. ff. de Judic.* ibi: *Omnem obligationem pro contractu habendam existimandum est, ut ubicunque aliquis obligetur. & contrahi videatur: quamvis non ex crediti causa debeat.* Hinc etiam intelligitur de distractu, seu dissolutione contractus, v. g. ratione doli, læsionis, ætatis, &c. Barcol. in *c. fin. h. t. n. 5.* non autem de sola confirmatione contractus, facta in forma

forma communi; hæc enim nihil operatur, aliquid innovando; sic Gail. l. 2. observ. 1. n. 4. in contractu autem conditionali, quoad forum ratione illius contrahendum, attenditur locus, in quo celebratus est; non autem locus, in quo impletur conditio; sic Barbosa cit. n. 4.

293. Not. 8. Tutorès, & negotiorum gestores conveniri posse in loco, ubi negotia gesserunt, juxta textum legis 19. §. 1. ff. de Judic. Si quis autem indebitum solvit, conditione indebiti solutum repetere potest quolibet loco, quod specialiter dispositum est L. 27. ff. de condict. indebiti ibi: *Qui loco certo debere existimans indebitum solvit, quolibet loco repetet: non enim existimationem solventis eadem species repetitionis sequitur.*

294. Not. 9. Generaliter verum esse, quod debitor citari possit, & cogi ad comparandum in loco contractus, nisi pati velint immisionem in bona, si quæ ibi habet per L. hæres absens, 19. §. 1. ff. de Judic. ibi: *Hæres absens ibi defendendus est, ubi defunctus debuit, & conveniendus, si ibi inveniat, nulloque suo proprio privilegio excusatur.* Si quis tutelam, vel curam, vel negotia, vel argentariam, vel quid aliud, unde obligatio oritur, certo loci administravit: & si ibi domicilium non habuit, ibi se debeat defendere: & si non defendat, neque ibi domicilium habeat, bona possideri patietur. Si autem ibi non habet bona conveniendus est in loco domicilii, nisi teneatur actione tutelæ, negotiorum gestorum, mandati pro socio, quibus hoc est speciale, ut tales ad locum remittendi sint, quoniam ibi suppetit totius rei instructio amplior, aut jurejurando promiserit, se certo loco soluturum.

295. Not. 10. Legatus non posse in loco conveniri, quo ante legationem contraxerant; bene tamen ex delictis in legatione commissis cogi judicium Romæ pati sive ipsi admiserint, sive servi eorum, ut dicitur L. non alias, 24. ff. de Judiciis. deinde L. si quis, 8. ff. eod. De Legatis aliud privilegium habetur, nimirum quod non possint conveniri in loco legationis actione de constituta pecunia, licet constituerint se illo loco soluturos, si alio tempore contraxerunt; constat ex textu ibi: *Si quis in legatione constituerit, quod ante legationem debuerit: non cogi eum ibi judicium pati, ubi constituerit.*

Not. 11. Si contractus celebratus sit, implemento ejus, vel solutione in alium locum destinata, forum constitui in loco destinato, nisi creditor debitorem malit convenire in loco domicilii, L. Hæres, §. ult. ff. de Judic. quia quilibet censetur in eo loco contraxisse, in quo, ut solveret, se obligavit, L. 21. ff. de oblig. & act.

Not. 12. Mercatores venientes ad nundinas non posse in loco nundinarum conveniri ratione debitorum aliàs contractorum per L. unic. C. de Nundin. ibi: *Vel sub pretextu privati debiti aliquam ibidem concurrentibus molestiam possint creare.* Aliud est dicendum de debitis in nundinis contractis, alioquin infinitis fraudibus via aperiretur, & multi ementes, ne tamen de præsentibus solventes, se subducerent, & solutionem incertam, vel difficilem creditori redderent.

Quæstio ulterior est, an, quis non obstante privilegio Apostolico (ne ultra Dicecesin, vel ultra mare valeat trahi) possit conveniri in loco, ubi se solutorum promisit? Resp. Hanc quæstionem motam coram Gregorio IX. ut habetur in c. dilecti, 17. h. t. Duo enim cives Romani literas impetrarunt à Gregorio IX. ad Abbatem Parisiensem contra Rabanum Episcopum Dulmensis propter summam pecuniæ illis debitam. Eo mortuo Abbas vigore rescripti citavit successorem Episcopum: is excepit *Anglos à Sede Apostolica habere privilegium, ne citra mare conveniri possint*, quamobrem Abbas in causa progredi intermisit. Respondit hic Gregorius IX. *exceptionem hanc non subsistere*; quia, tametsi ponamus privilegium tale haberi, tamen *non prodesset iis, qui se certo loco responsuros, aut soluturos adversariis promiserunt: cum tales conveniri possint, tum in loco domicilii, tum in loco ubi solvere promiserunt.* Quare mandat Episcopo Dulmensi, ut dictis civibus satisfaciat, tum quoad pecuniam debitam, tum quoad æstimationem expensarum & damnorum, reiectis usuris; alioquin mandatur Abbati, ut non obstante illo privilegio in causa sibi commissa juxta priores literas procedat. Ex qua decisione Pontificia respondendum ad quæst. propositam affirmative cum communi, ut tradit Vivianus in Rationali l. 2. juris Pontif. pag. 32. & alii.

Deducitur præterea 1. Quod privilegium,

giatus, ut non teneatur respondere nisi in certo loco, si in alio loco respondere, vel solvere promittit, ibi poterit conveniri, & etiam ubi habet domicilium; sic Barbosa in *dist. c. dilecti, n. 1.* ex quo habetur, licet habens albi domicilium, etiam in alio loco ratione contractus in hoc celebrati sortiatur forum, non ita tamen alligari loco contractus, ut super hoc non possit conveniri in loco domicilii, si Actor velit; constat ex textu *c. dilecti, ibi: Cum ibi* (nimirum ubi contraxerunt) *& ubi domicilium habent, valeant conveniri*, in quæ verba glossa ibid: *sic est in electione Creditoris, ubi malit ipsum convenire.* Hinc quando Reus jure communi, non jure speciali, habet duos Judices, poterit Actor ex his, quem maluerit, eligere ad actionem proseguendam, per *gloss. 2. post princ. & gloss. 7. l. 2. tit. 1. lib. 2. fori leg. Covar. var. lib. 1. c. 18. n. 6.*

300. Deducitur 2. Successorem posse conveniri in causa Ecclesiæ suæ ex rescripto impetrato contra Antecessorem in illa; consequenter in loco contractus à Prædecessore celebrati; colligitur ex textu, ibi: *Contra R. Prædecessorem tuum literas impetrassent*; quod intellige, quando ab Antecessore causa inchoata est nomine dignitatis, ut rectè observat Decianus in *c. quia 11. de Judiciis, n. 8.* ubi dicitur, quod per rescriptum impetratum contra violentem, conveniatur, qui scienter succedit in vitium. Et quoniam Successor Episcopi non tantum respondere, sed etiam solvere debuit æs alienum in Ecclesia sua contractum (utique nomine, ac in utilitatem Ecclesiæ) rectè sequitur etiam ad hæc onera teneri Successorem, quæ à Prædecessore contracta sunt, nomine, ac in utilitatem dignitatis, vel Ecclesiæ.

301. Deducitur 3. Privilegium Apostolicum, ut aliquis per literas, seu rescriptum Papale trahi non possit extra Diocesim, vel ultra mare, intelligi debere juxta materiam subjectam, & ordinariè; secus autem est, si in alio loco contraxit, aut quasi contraxit, vel deliquit; tunc enim ex speciali causa forum acquirit, cui per generale privilegium derogatum non censetur. Accedit, quod privilegium, quatenus tendit in alterius, videlicet Actoris præjudicium, strictam interpretationem mereatur, juxta doctrinam Innocentii: privile-

Tom. II.

gium latè interpretandum esse, quatenus agitur de jure concedentis; strictè autem, quatenus agitur de juribus aliorum, quibus præjudicatur. Videtur tamen textus in hac materia intelligendus in eo qui tempore contractus jam habebat privilegium, cui tacitè videtur renuntiare quoad effectum, ut in loco contractus conveniri possit. Sic Barbosa in *cit. c. dilecti, n. 4.*

302. Quæstio altera est, juxta cujus loci jura, vel consuetudinem contractus regulari debeat in casu, quo alius est locus contractus; alius, destinatæ solutionis? Resp. Quæstionem posse intelligi vel ordinatione litis, seu judicii, quæ oritur ex contractu celebrato; vel de litis & causæ decisione, aut ipsius contractus solennitate, & substantia; quo posito dicendum, litis ordinationem fieri debere juxta jura loci, in quo semper contractu judicium exercetur, *L. Testium, 3. ff. de Testibus, §. Testes, 6. ibi: Diligentia Judicis est explorare, qua consuetudo in ea Provincia, in qua judicat, fuerit*; in altero autem contractum regulari debere juxta jura loci, in quo celebratus est. Nam contractus subjicitur legibus illius loci, in quo verba obligatoria probata sunt; Abbas in *c. ult. & c. quod Clericus, h. t. n. 11. Gail. l. 2. observ. 123.*

303. Ab hoc tamen excipiendus est contractus dotis; quam mulier, soluto matrimonio, recipere debet in loco mariti, ubi is degit, & juxta ejus domicilii jura; non, ubi promissio facta est, vel dotale instrumentum conscriptum, ut dicitur in *L. exigere, 65. ff. de Judiciis*, ibi: *exigere dotem mulier debet illic, ubi maritus domicilium habuit; non ubi instrumentum dotale conscriptum est. Nec enim id genus contractus est, ut & eum locum spectare oporteat, in quo instrumentum dotis factum est. quàm eum, in cujus domicilium, & ipsa mulier per conditionem matrimonii erat reditura.* Quibus ultimis verbis ratio decisionis insinuat: quia per ipsum contractum dotalem mutat Uxor forum, & migrat in forum, & domicilium Mariti, idque retinet. Intellige tamen, nisi aliter conventum sit, juxta *L. Heres. & proinde, ff. eod.* Ex hoc colliges, quod si in loco domicilii Mariti, soluto matrimonio, conjunx superstes, vel dimidiam partem, vel totam dotem, aut donationem propter nuptias lucretur, id verò non obtineat in loco contractus, su-

M

per-

perstes conjunx eam lucrabitur; Bartolus in cit. L. exigere, & L. si fundus ff. de Evict.

¶ IV.

Quomodo quis sortiatur forum ratione rei sitæ?

304.

Cum frequenter contingat, quod quis extra locum sui domicilii possideat bona quædam immobilia, in alieno territorio sita, quæstio est, an ratione illorum in tali loco sortiatur forum, seu coram Judice illius loci conveniri possit, & se defendere adversus Actorem, à quo in jus coram Judice illius loci vocatus est? de hoc agitur in c. sanè, 3. h. t. ibi: *Sanè si Episcopi, inter quos causa versatur, sine diversarum Provinciarum: ille Primas det Judices, in cujus Provincia est locus, de quo contenditur; & c. fin. eod. ibi: Licet ratione delicti seu contractus, aut domicilii, sive rei, de qua contra possessorem causa movetur: quibus forum regulariter quis sortiatur; & L. 3. C. ubi in rem actio exerceri debeat, ibi: Sed, & in locis, in quibus res, propter quas contenditur, constituta sunt, jubemus in rem actionem adversus possidentem moveri.* Ex his juribus sequentem communi calculo assertionem Doctores deducunt: *quod ratione rei, de qua agitur (si ea feudalis non sit) sortiatur quis forum, & ubi ipsa existit, conveniri valeat.*

305.

Verum ad rectam intelligentiam hujus assertionis not. 1. illam esse intelligendam de casu, quo quis convenitur actione in rem, seu reali; non autem personali; constat ex dicta L. 3. ibi: *jubemus in rem actionem adversus possidentem moveri; & c. sanè, ibi: in cujus Provincia est locus.* Not. 2. dici communiter, dictam assertionem accipiendam in casu, quo res sub alieno Judice ista est immobilis; non verò, si mobilis, vel se movens; sic Layman in c. sanè n. 2. sed probabilius videtur etiam procedere in casu, quo res est mobilis, aut se movens, licet potissimum de re immobili; ita Haunoldus tom. 5. tr. 1. n. 366. Nam verba citatæ legis 3. ambobus accommodantur. Ex hoc vides, quod civis Græcensis in alio territorio v. g. Labaci habens rem aliquam immobilem, co-

ram Judice Labacenti conveniri debeat; si quis contra illum agat actione reali, concernente rem illam Labaci sitam. Nam in loco, ubi res, ob quas contenditur, sita est, in rem actio adversus possidentem moveri debet, cit. L. ult.

Dixi: de re potissimum immobili. Nam idem dici posse ratione rei mobilis colligitur ex L. quod legatum, 38. ff. de Judiciis, ubi dicitur, *legatum ibi peti actione in rem, ubi res est; & arg. L. ult. C. ubi in rem actio, qua generaliter & indistinctè dicitur, actionem in rem adversus possidentem moveri posse in locis, in quibus res, propter quas controvertitur, constituta sunt; Barbosa in c. fin. h. t. n. 15. sed intellige, modò res illa mobilis in eo loco sit permanenter, & non transeunter solum, vel custodia solius causa; alias enim non censetur esse in tali loco; sic Bartolus in cit. L. ult. n. 2. Abbas in c. final. h. t. n. 43. Ex hoc colliges, quod Petrus, civis Hispalensis, qui Paulo civi Græcensi furatus est equum Viennæ, transiens Græcio, non possit à Paulo coram Judice Græcensi conveniri. Non actione personali; quia Petrus ratione personæ non est subditus Judicis Græcensis; non etiam ratione delicti; quia hoc non est commissum Græcii; non ratione rei tunc Græcii existentis, quia Græcii est solum transeunter. Si tamen Petrus coram suo competente Judice conveniri à Paulo non posset vel de fuga suspectus esset, posset cogi ad satisfaciendum, per pignus, vel fidejussores de stando juri, vel sistendo se iudicio competenti. Si autem cautionem præstare nollet, aut non posset, sequestranda foret res, donec coram competente Judice causa cognoscatur; Abbas cit. num. 44.*

Not. 3. ut actio institui possit in loco rei sitæ, non requiri, quod Reus tunc ibi præsens sit; quia si Judex rei in suo territorio sitæ Reum cita vit, & is contumaciter absit, potest eum, qui actionem realem intentavit, mittere in possessionem eorum bonorum, quæ Reus habet in hujus Judicis territorio, c. fin. §. ult. ut lite non contestata: etiam si possessor non sit in eodem loco; quia actio realis rem, non personam sequitur; L. Actionum, 25. ff. de obligat. & action. Et quia actio mixta, seu in rem scripta non solum personam, sed etiam rem persequitur, eadem etiam intentari potest coram

306.